

ปฐมแพทย์จุฬา

๕๐ ปี

“50 ปี แพทย์จุฬา   คู่กาชาดไทย
ก้าวไกลสู่สากล   รับใช้ปวงชนด้วยคุณธรรม”

โรงเรียนการแพทย์ทหารบก ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

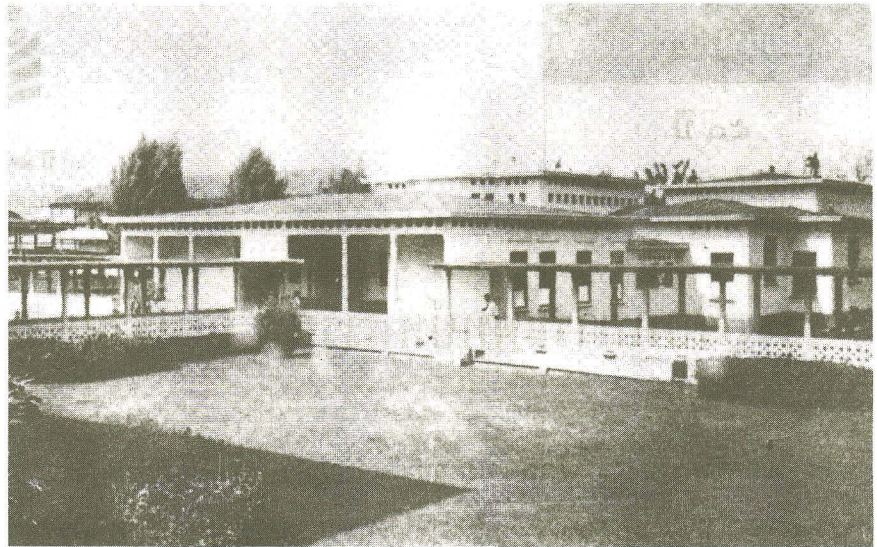
เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินในพระราชพิธี ทรงเปิดโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์เป็นปฐมฤกษ์เมื่อ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2457 สิ่งก่อสร้างรวมทั้งตึกผู้ป่วยต่างๆ นั้นได้แล้วเสร็จเป็น บางส่วน เช่น ตึกอำนวยการโรงพยาบาล, ตึกเวชระเบียน เป็นตึกผู้ป่วยชาย 20 เตียง และตึกพาหุรัดของผู้ป่วย หญิง 20 เตียง พร้อมทั้งตึกผ่าตัด เรือนครัวชั่วคราว เรือนซักฟอกชั่วคราว ด้วยทุนทรัพย์ที่ทรงรวบรวมได้จากพระประยูรญาติ พระราชวงศ์ชั้นสูงทั้งหมด เป็น จำนวน 122,910 บาท ขณะนั้นยังเหลือทุนทรัพย์ 92,104 บาท รวมทั้งจำนวนเงินที่สภาอากาศไทยได้รับ เรี่ยไรจากสมาชิกเหลือเก็บไว้ไม่เพียงพอที่จะก่อสร้างที่ พักคนเจ็บไข้ตามแผนเดิมอีก 6 หลัง สภาอากาศไทย จึงยังมีทุนไม่เพียงพอที่จะสามารถเปิดดำเนินการให้ การรักษาพยาบาลประชาชนได้ ต้องมอบโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ให้กระทรวงกลาโหม ใช้เป็น “กองพยาบาล ทหารบกกลาง” ขึ้นตรงต่อเสนาบดีกระทรวงกลาโหม โดยมีนายพันตรีหลวงศักดาพลรักษ์ (เสก ธรรมสโรช) ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกับนายร้อยโทชื่น พุทธิแพทย์

เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเนื่องจากเมื่อเริ่มเปิดดำเนินการ แพทย์ขณะนั้นมีอยู่จำนวนจำกัด จึงต้องใช้วิธี คัดเลือกเอาจากแพทย์จบใหม่ ที่ถูกเกณฑ์เข้ารับราชการ ทหาร จากราชแพทยาลัยมาอบรม และให้บริการที่ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์มีกำหนด 2 ปีเต็ม แพทย์ผู้ใด ทำงานดีมีลักษณะดี ก็จะมีบรรจุให้เป็นแพทย์ประจำโรง พยาบาล ต่อมาเมื่อโรงพยาบาลได้โอนกลับมาขึ้นกับ สภาอากาศไทยโดยรัฐบาลให้เงินอุดหนุนแก่สภา อากาศไทย เป็นจำนวนเงิน 60,000 บาทต่อหนึ่งปี ใน พ.ศ. 2459 และมีการจัดตั้ง โรงเรียนการแพทย์- ทหารบก ขึ้น มีคำสั่งลงวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2460 ให้บรรจุนายแพทย์เข้ารับราชการตั้งหน้าที่ต่อไปนี้

1. ครูฝ่ายวิชานิติเวชวิทยา นายพันตรีหลวง ศักดา พลรักษ์
2. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายธุรการ นายร้อยเอก หลวงแสน พลรักษ์
3. ครูวิชาผ่าตัดทั่วไปรวมทั้งโรคหู จมูก คอ และการวางยาสลบ นายร้อยโท หม่อมเจ้า วัลลภากร วรวรรณ

ปฐมแพทย์จุฬา 50 ปีนี้เป็นบทความที่รวบรวมเรียบเรียงถึงประวัติเหตุการณ์ ตลอดจนบุคคลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดตั้ง คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิวัฒนาการของโรงเรียนแพทย์แห่งนั้นจนเจริญรุ่งเรืองมาถึงปัจจุบัน บทความอาจไม่ได้บันทึกไว้ เรียงตามลำดับเหตุการณ์ หรือสมบูรณ์ครบถ้วน การกล่าวอ้างอิงถึงเฉพาะบางบุคคลก็ได้หมายความว่า ท่านผู้มีคุณูปการต่อคณะแพทยศาสตร์ อีกหลายท่านจะไม่ได้มีส่วนสำคัญ แต่เป็นการหยิบยกเพียงบางส่วนบางตอน ตามที่ผู้เรียบเรียงจะสนใจหยิบยกขึ้นมา เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้ ชาวแพทย์จุฬา ได้รำลึกย้อนอดีต ในวาระที่คณะแพทยศาสตร์แห่งนี้ ได้ถือกำเนิดมาจนจะครบ 50 ปี ในปีพุทธศักราช 2540 นี้

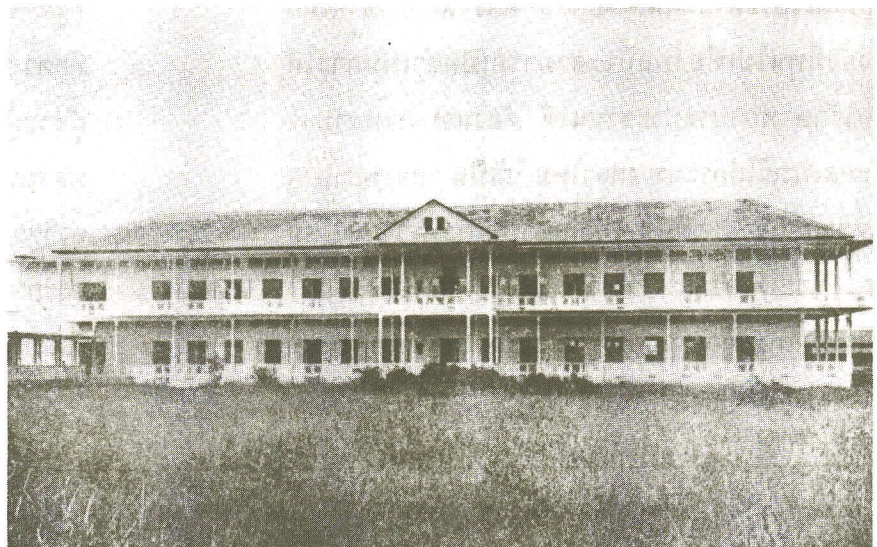
ภาพที่ 1. ตึกห้องผ่าตัด

ภาพที่ 2. ตึกสิงห์เสนี

ภาพที่ 3. ตึกปัจฉิมราชินี

4. ครูการสุขาภิบาล นายพลตรีพระยาตำราง แพทยาคณ
5. ครูรักษาโรคเด็กนายพันเอกพระอนุรักษโยธา
6. รองผู้อำนวยการ นายร้อยเอกเพี้ยน สิงห์ชัย
7. ครูบักเตรีวิทยา นายแพทย์ลีโอโปลด์โรแบร์ต
8. ครูผู้ช่วยวิชาบักเตรีวิทยา นายร้อยเอกเจิม หุตะดิลก
9. ครูวิชาโรคผิวหนัง นายร้อยโทหม่อมเจ้าถาวรมงคลวงศ์ ไชยันต์
10. ครูวิชาโรคตา นายแพทย์ เอช.แคมเปิล ไฮเอท

จำนวนแพทย์ที่ผ่านการฝึกอบรมตั้งแต่พ.ศ.2457 ถึง 2473 มีจำนวน 373 คน และต่อมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จึงย้ายโรงเรียนการแพทย์ทหารบกออกไปจากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ได้บริการผู้ป่วยจากภัยสงครามทั้งชาวต่างประเทศและประชาชนไทยอีกด้วย

จนถึง พ.ศ. 2490 สภาการศึกษาไทย ได้ร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข จัดตั้งคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพื่อสนองพระราชปรารภของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 8 ที่พระองค์ท่านใคร่จะเห็นความ

เจริญก้าวหน้าของประเทศไทยที่จะสามารถผลิตแพทย์ได้มากขึ้นกว่าเดิมและให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชน จึงได้มีพระราชกฤษฎีกาประกาศตั้งคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ลงวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2490 บังคับใช้วันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2490 ซึ่งตรงกับวันวิสาขบูชา และได้เปิดสอนเป็นปฐมฤกษ์ ณ วันที่ 11 มิถุนายน 2490 โดยมีนักศึกษาแพทย์รุ่นที่หนึ่ง จำนวน 67 คน เข้าเรียนหลักสูตรเช่นเดียวกับคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล โดยแบ่งเป็น 9 แผนกวิชา และแผนกอำนวยการรวมเป็น 10 แผนกคือ

1. แผนกวิชากายวิภาคศาสตร์
2. แผนกวิชาสรีรวิทยา
3. แผนกวิชาพยาธิวิทยา
4. แผนกวิชาอายุรศาสตร์
5. แผนกวิชาศัลยศาสตร์
6. แผนกวิชาสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา
7. แผนกวิชารังสีวิทยา
8. แผนกวิชากุมารเวชศาสตร์
9. แผนกวิชาจุลชีววิทยา วิทยาโสต นาสิก ลาริงซ์
10. แผนกอำนวยการ

เรื่อง *อายุตม์ ธรรมครองอาตม์*
รูป *สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ*

หมายเหตุ

จุฬาลงกรณ์เวชสารยินดีต้อนรับบทความเพื่อตีพิมพ์ในคอลัมน์พิเศษ “ปุมแพทย์จุฬา 50 ปี” ซึ่งจะมีอยู่ตลอดระยะเวลาในวารสารจุฬาลงกรณ์เวชสาร ประจำปี 2539 และ 2540 โดยจะขอถือเป็นโอกาสอันดีในกิจกรรมร่วมเฉลิมฉลอง 50 ปี แห่งการก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนึ่งข้อเท็จจริงในบทความหากท่านผู้อ่านท่านใดเห็นว่าคลาดเคลื่อน ขอความกรุณาแจ้งมายังบรรณาธิการ เพื่อจะได้ตรวจสอบและเก็บไว้เป็นหลักฐานอ้างอิงต่อไปในอนาคต